

ผลของโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อ
เทคโนโลยี ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร

THE EFFECTS OF A LEARNER DEVELOPMENT PROGRAM BASED ON
YONISOMANASIKARN APPROACH ON THE MEDIA LITERACY OF MATHAYOMSUKSA
3 STUDENTS, HORWANG SCHOOL, BANGKOK METROPOLITAN

ธีระศักดิ์ เครือแสง และรุ่งแสง อรุณไพโรจน์

Teerasak Kraesang and Rungsang Arunpirojana

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี และเปรียบเทียบความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีของนักเรียนที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหอวัง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบจัดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ โปรแกรมการพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี และแบบวัดความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าสถิติ t – test Dependent Samples และ t – test Independent Samples

ผลการวิจัยพบว่า 1) โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการส่งผลช่วยนักเรียนพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้สูงขึ้น 2) นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการมีความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) หลังการทดลองนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมพัฒนา

ผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการมีความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

The purpose of this research was to study The Effects of a Learner Development Program based on Yonisomanasikarn Approach on the Media Literacy of Mathayomsuksa 3 Students, Horwang School, Bangkok Metropolitan. The research was the Quasi experimental design. The sample consisted of 80 students who were randomly assigned, 40 students in each group, to form the experimental and control groups. The instruments used were a Learner Development Program based on Yonisomanasikarn Approach, the Media Literacy test, the student's self-report of learning experiences in each session, the students opinion's towards the Program and the researcher. Mean, Standard Deviation, Dependent-Sample t-test and Independent-Sample t-test were used for data analysis.

The results indicated that: 1) The experimental group reported that participating in the Learner Development Program based on Yonisomanasikarn Approach helped them developing their Media Literacy behavior 2) There were significantly differences between the pretest and the posttest of the Media Literacy scores of the experimental group at .05 level of significant. 3) After the experiment, there were significant differences of the Media Literacy scores between the control and experimental group at .05 level of significant

คำสำคัญ

โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการ การคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆผ่านช่องทางหลากหลายเพิ่มมากขึ้นตามการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสังคม ซึ่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนั้นนับมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งตอบสนองการดำรงชีวิตของประชาชนมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ส่งผลให้บุคคลสามารถรับรู้และเข้าถึงข้อมูล และสามารถเผยแพร่

ข่าวสารได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผ่านกระแสโลกาภิวัตน์ในโลกไซเบอร์ ทำให้คนไทยมุ่งแสวงหาความสุขและสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เกิดเป็นวัฒนธรรมย่อยร่วมสมัยที่หลากหลายในรูปแบบการรวมกลุ่มของบุคคลที่สนใจเรื่องเดียวกันส่งผลให้เกิดสื่อสังคมออนไลน์โดยใช้เทคโนโลยี

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) เป็นสื่อหรือช่องทางในการติดต่อในลักษณะของการสื่อสารแบบสองทางผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อรูปแบบใหม่ที่บุคคลทั่วไปสามารถนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้ด้วยตนเองออกสู่สาธารณะโดยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารประเภทต่าง ๆ เช่นโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เป็นต้น ในปัจจุบันมีแหล่งให้บริการเครือข่ายทางสังคมเกิดขึ้นบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก เช่น Facebook, Twitter, Line, Blog, YouTube, Google Plus, MySpace, ตลอดจนเว็บไซต์ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เปิดให้บริการ file sharing, photo sharing, video sharing และกระดานข่าว (Web board) เป็นต้น ซึ่งเป็นที่นิยมในกลุ่มเยาวชนวัยรุ่น

จากการสำรวจการมีและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นในทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี มีสัดส่วนการใช้เน็ตสูงกว่ากลุ่มอื่น จากร้อยละ 39.7 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 51.9 ในปี 2554 และคาดว่า การใช้เน็ตของกลุ่มวัยรุ่นนี้จะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ และกลุ่มอายุ 15-24 ปี ในหลาย ๆ ประเทศในแถบเอเชีย พบว่า วัยรุ่นไทยมีการใช้อินเทอร์เน็ตสูงถึง 3.1 ชั่วโมงต่อวัน และใช้เวลาในการเล่นเกมนอนไลน์ผ่านคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือ รวมทั้งเกมอิเล็กทรอนิกส์แบบพกพาสูงที่สุด ครองแชมป์อันดับหนึ่งในเอเชีย คือ เฉลี่ยวันละ 60.7 นาที สูงกว่าค่าเฉลี่ยของวัยรุ่นในหลาย ๆ ประเทศ ส่งผลให้เกิดโทษและภัยจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556)

ด้านสถิติคิดความตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ เดือนกรกฎาคม 2550 ถึง ธันวาคม 2554 พบว่า มีคดีความทั้งสิ้น 325 คดี ซึ่งพบว่าคดีที่ขึ้นสู่ชั้นศาลเป็นคดีที่เกี่ยวกับการเผยแพร่เนื้อหา ร้อยละ 66.15 ขณะที่คดีที่กระทำต่อตัวระบบหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือที่เรียกว่า อาชญากรรมคอมพิวเตอร์โดยแท้ คิดเป็นร้อยละ 19 ทั้งนี้ คดีความทั้งหมดสามารถจำแนกประเภทความผิดได้ดังนี้ อันดับหนึ่ง หมิ่นประมาทบุคคลอื่น จำนวน 100 คดี อันดับสอง อาชญากรรมคอมพิวเตอร์โดยแท้ 47 คดี อันดับสาม ดูหมิ่นกษัตริย์ฯ 40 คดี อันดับสี่ ความผิดฐานฉ้อโกงหรือหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ต 31 คดี อันดับห้า เผยแพร่ภาพลามก 31 คดี อันดับหก เผยแพร่โปรแกรมที่เข้าข่ายผิดกฎหมาย 12 คดี อันดับเจ็ด เนื้อหากระทบความมั่นคง 6 คดี และไม่สามารถระบุได้อีก 58 คดี งานวิจัยพบว่า ในบรรดาคดีทั้งหมด มีผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นตัวกลางผู้ให้บริการทั้งสิ้น 26 คดี (ทวิพร คุ่มเมธา และเครือข่ายพลเมืองเน็ต, 2556) ซึ่งข้อมูลสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังพบว่า เด็กอายุระหว่าง 13 -20 ปี มีอัตราเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงและล่วงละเมิดทางเพศ ผ่านทางสื่อออนไลน์มากที่สุด เพราะเป็นช่วงวัยที่มีจำนวนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมาก และหลายเว็บไซต์มีภาพโป๊ที่กระตุ้นต่อความรู้สึกทางเพศ นอกจากนี้ ยังทำให้มีฉ้อโกง ใช้เป็นช่องทางล่อลวง หรือแสวงหาประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือหลอกขายสินค้า โฆษณาเกินจริงด้วย (ไทยรัฐ, 2555)

ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาดังกล่าวข้างต้น สาเหตุหนึ่งอาจมาจากการที่เยาวชนหรือนักเรียนใช้ความสามารถในการคิดพิจารณาไตร่ตรองให้รู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีอย่างลึกซึ้งได้ต่ำกว่าศักยภาพของตนเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือนักเรียนพิจารณาข้อมูลที่ได้รับจากสื่อเพียงผิวเผิน ขาดการใช้กระบวนการคิดด้วยปัญญาอย่างเป็นระบบระเบียบและเหตุผลตามสถานะเหตุปัจจัยตามความเป็นจริง ส่งผลให้เกิดการแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสื่อที่ได้รับอย่างไม่เหมาะสม ในทางตรงกันข้ามถ้านักเรียนใช้ความสามารถในการคิดพิจารณาไตร่ตรองให้รู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีอย่างลึกซึ้งย่อมนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมตอบสนองต่อสื่อที่ได้รับอย่างเหมาะสม ดนุลดา จามจรี และบุบผา เมฆศรีทองคำ (2554) ได้ทำการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ วิถีทางในการสร้างพลังการรู้เท่าทัน ผลการศึกษาพบว่าการศึกษารู้เท่าทันสื่อเป็นกระบวนการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อที่เน้นการพัฒนาด้านความคิดหรือกระบวนการทางปัญญาที่ช่วยให้ผู้รับสารมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการรับ เลือก วิเคราะห์ ประเมิน แยกแยะ ตอบโต้แสดงความคิดเห็นต่อสื่ออย่างมีเหตุผล รู้ถึงผลกระทบของเนื้อหาสื่อว่ามีผลต่อพฤติกรรมได้ รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ตลอดจนเกิดแนวทางรองรับหรือคัดกรองการไหลเข้ามาของข้อมูลข่าวสารด้วยหลักการพิจารณาโดยการใช้กระบวนการคิดด้วยปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี

กระบวนการคิดเป็นสิ่งที่สำคัญที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในการดำเนินชีวิตในสังคมข่าวสารที่มีการเผยแพร่อย่างหลากหลายในปัจจุบัน เพื่อเป็นส่วนในการคัดกรองข้อมูลข่าวสารที่ได้รับที่นำไปสู่แนวทางปฏิบัติและกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมตอบสนองต่อสื่ออย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นส่วนช่วยลดปัญหาครอบครัว การแย่งชิงทรัพยากรระหว่างชุมชน ตลอดจนปัญหาความขัดแย้งต่อความคิดเห็นที่แตกต่างในสังคม โดย พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2544) ได้กล่าวว่า การใช้ความคิดอย่างถูกวิธีและการฝึกการใช้ความคิดให้รู้จักคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระเบียบ รู้จักคิด วิเคราะห์ ไม่มองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างตื้น ๆ ฝวฝืน เป็นขั้นสำคัญในการสร้างปัญญาที่บริสุทธิ์เป็นอิสระ ทำให้ทุกคนช่วยตนเองได้ และนำไปสู่จุดหมายของพุทธธรรมอย่างแท้จริง

โยนิโสมนสิการ เป็นหลักธรรมหนึ่งทางพระพุทธศาสนาที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางความคิดซึ่ง โยนิโส มาจาก โยนิ แปลว่า เหตุ ต้นเค้า แหล่งเกิด ปัญญา อุบาย วิธี ทาง มนสิการ แปลว่า การทำในใจ การคิดคำนึง นึกถึง ใส่ใจ พิจารณา โยนิโสมนสิการ รวมกันแปลได้ว่า การทำในใจโดยแยบคายหรือการคิดอย่างแยบคาย ซึ่งประกอบไปด้วยวิธีการคิด 10 วิธี เป็นการคิดเพื่อส่งเสริมปัญญาและเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหาตลอดจนพัฒนาสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดการรู้เท่าทัน รู้แจ้งด้วยปัญญาตามความเป็นจริงตามหลักของเหตุผล ปราศจากอคติ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต, 2551) โยนิโสมนสิการนี้ เป็นหลักธรรมภาคปฏิบัติที่ใช้ประโยชน์ได้ทุกเวลา มิใช่จะต้องรอไว้ใช้ต่อเมื่อมีเรื่องที่เกิดขึ้นไปนั่งขบคิด หรือปฏิบัติได้ต่อเมื่อปลีกตัวออกไปนั่งพิจารณา แต่พึงใช้แทรกอยู่ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ที่เป็นไปอยู่ทุกที่ทุกเวลา การตั้งแนวความคิด หรือการเดินกระแสนะสาคความคิด ที่ทำใจ การคิด การพิจารณา เมื่อรับรู้ประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ในทางที่จะไม่เกิดทุกข์ไม่ก่อปัญหา ไม่ให้มีโทษ แต่ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุข ทั้งแก่ตนและบุคคลอื่น เพื่อความเจริญองกามแห่งปัญญาและกุศลธรรม เพื่อเสริมสร้างนิสัยและคุณลักษณะที่

ดี เพื่อความรู้ตามความเป็นจริง เพื่อฝึกอบรมตนในแนวทางที่นำไปสู่ความหลุดพ้นเป็นอิสระและพลิกผันไปสู่ความอยู่รอดปลอดภัยในสังคม

จากข้อมูลดังกล่าวไปในเบื้องต้น ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นความสำคัญของความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี จึงมีความสนใจพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี เนื่องจากนักเรียนในวัยนี้อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งเป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม และอยู่ในช่วงการปรับตัวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ อีกทั้งยังต้องเผชิญกับแรงกดหลายอย่างจากสื่อเทคโนโลยี วัยรุ่นบางคนขาดแนวทางรองรับหรือคัดกรองการไหลเข้ามาของข้อมูลข่าวสารจากสื่อเทคโนโลยีโดยการใช้กระบวนการคิด จึงเลือกวิธีการตอบสนองต่อข้อมูลสื่อที่ได้รับที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อตนเองและผู้อื่น เช่น ปัญหาทะเลาะวิวาท ปัญหาถูกหลอกหลวง ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ฉะนั้นการจัดโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดโยนิโสมนสิการให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนารากฐานทางปัญญาที่จะช่วยให้นักเรียนมีกระบวนการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี เพื่อเป็นแนวทางรองรับหรือคัดกรองข้อมูลข่าวสารจากสื่อเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดโยนิโสมนสิการสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานครหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ ในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวแปรในการวิจัย
ตัวแปรอิสระ คือ โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ
ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 13 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 690 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 80 คน สุ่มแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 40 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มี 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่ต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งการดำเนินการเป็น 12 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที ซึ่งโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ และทดลองใช้ (Try out) โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาผู้เรียน ในด้านของเนื้อหา เวลา ความเหมาะสม ปัญหาและอุปสรรค กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนราชวินิต บางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ห้องเรียน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1 ชุด ดังนี้

3.2.1 แบบวัดความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ซึ่งเป็นแบบวัดที่ได้รับการตรวจหาค่าความเที่ยงด้วย การหาค่าความสอดคล้องภายในของแบบสำรวจ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาคได้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.83

4. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร มีขั้นตอนดำเนินการทดลองวิจัย ดังนี้

4.1 ก่อนการทดลอง

4.1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร เพื่ออนุมัติในการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นกลุ่มตัวอย่างและขออนุญาตในการใช้สถานที่ในการดำเนินการทดลอง

4.1.2 นำแบบวัดความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร จำนวน 690 คน จากนั้นนำแบบวัดไปตรวจให้คะแนน เลือกนักเรียนห้องที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีต่ำสุด ได้จำนวน 2 ห้องเรียน และคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนจากแบบวัดต่ำที่สุดของแต่ละห้อง ห้องละ 40 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม สุ่มแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 40 คน

4.1.3 แจ้งให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีและสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโปรแกรม

4.1.4 ทดสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีจากแบบวัดความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test Independent Samples)

4.1.5 ผู้วิจัยนัดหมายกับนักเรียนกลุ่มทดลอง เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ประโยชน์ วัน เวลา และสถานที่ในการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี

4.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที รวม 12 ครั้ง โดยจะเข้าร่วมโปรแกรมครั้งที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 12 มกราคม 2558 และสิ้นสุดโปรแกรมครั้งที่ 12 ในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2558 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี

4.3 หลังการทดลอง

4.3.1 ภายหลังจากดำเนินการทดลองเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยนัดหมายกลุ่มตัวอย่างทั้ง 80 คน ทำแบบวัดชุดเดียวกับก่อนการทดลอง และเก็บรวบรวมคะแนนไว้เป็น คะแนนหลังการทดลอง (Post-test)

4.3.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ มีดังนี้

5.1 ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

5.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนน ต่อไปนี้

5.2.1 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งไม่เป็นอิสระต่อกันโดยใช้สถิติทดสอบที t – test Dependent Samples

5.2.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองซึ่งไม่เป็นอิสระต่อกันโดยใช้สถิติทดสอบที t – test Dependent Samples

5.2.3 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมซึ่งเป็นอิสระต่อกันโดยใช้ สถิติทดสอบที t – test Independent Samples

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอในรูปแบบตารางและการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 1 การศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ ในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการสังเคราะห์สื่อ และด้านการประเมินค่าสื่อระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test Independent Samples)

ด้าน	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
การวิเคราะห์สื่อ	2.92	.29	2.61	.22	5.33	.00
การสังเคราะห์สื่อ	3.32	.28	2.86	.28	7.33	.00
การประเมินค่าสื่อ	3.23	.28	2.68	.31	8.23	.00

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบปรากฏว่า ภายหลังจากทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการสังเคราะห์สื่อ และด้านการประเมินค่าสื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 แสดงว่าภายหลังจากทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ทุกด้านสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดโยนิโสมนสิการส่งผลช่วยนักเรียนพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้สูงขึ้นได้ เมื่อนำมาใช้กับนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ ทำให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีในด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการสังเคราะห์สื่อ และด้านการประเมินค่าสื่อสูงขึ้น โดยนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีในด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการสังเคราะห์สื่อ และด้านการประเมินค่าสื่อ ภายหลังจากทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีโดยรวมของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง ด้วยสถิติทดสอบที (t-test Dependent Samples)

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	t	p
ก่อนทดลอง	40	2.70	.47	-9.40	.00
หลังทดลอง	40	3.16	.19		

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี โดยรวมของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี โดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลอง

ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี เมื่อนำมาใช้กับนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี โดยนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี โดยรวมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test Independent Samples)

กลุ่ม	N	\bar{X}	S.D.	t	p
กลุ่มทดลอง	40	3.16	.19	11.55	.00
กลุ่มควบคุม	40	2.72	.15		

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบปรากฏว่าภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี โดยรวมสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีได้ โดยนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งผู้วิจัยอภิปรายสนับสนุนผลการวิจัยดังนี้

โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบวิถีตามแนวโยนิโสมนสิการ หลักธรรมในพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) และแนวคิดเกี่ยวกับการคิดประมวลข้อมูลข่าวสาร และแนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี เพื่อมุ่งเน้นให้

ผู้เรียนพัฒนารากฐานทางปัญญาในการพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีอย่างเต็มศักยภาพ ส่งผลช่วยให้นักเรียนเกิดกระบวนการทางปัญญาที่ช่วยให้ผู้รับสารมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการรับ เลือกร วิเคราะห์ ประเมิน แยกแยะ ตอบโต้แสดงความคิดเห็นต่อสื่ออย่างมีเหตุผล รู้ถึงผลกระทบของเนื้อหาสื่อว่ามีผลต่อพฤติกรรม ทำให้เกิดแนวทางรองรับหรือคัดกรองการไหลเข้ามาของข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

หลักในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการสามารถใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนรู้ โดยจัดให้สอดคล้องกับวัย และความสามารถของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนาการคิดที่อยู่บนพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรมที่ใช้กระบวนการคิดด้วยปัญญา นอกจากนี้ควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นประโยชน์ที่นักเรียนได้รับและสิ่ง ที่นักเรียนได้เรียนรู้ในทุก ๆ กิจกรรมย่อยที่สอดคล้องกับแนวความคิดโยนิโสมนสิการ ตามหลักพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ที่มุ่งเน้นพัฒนาให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์สื่อ ด้านการสังเคราะห์สื่อ และด้านการประเมินค่าสื่อ ซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยในการพัฒนาในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า กระบวนการกลุ่มที่ใช้ในการจัดโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการในแต่ละครั้ง ส่งผลทำให้พัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี โดยให้นักเรียนมารวมตัวกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีร่วมกัน ส่งผลให้เกิดอิทธิพลของกลุ่มที่สามารถที่จะขัดเกลาลักษณะพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มให้แปรเปลี่ยนไปตามการแปรเปลี่ยนของความคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีที่พัฒนาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มุมมอง ความคิดเห็นที่หลากหลาย และร่วมกันค้นคว้าหาเหตุผลเพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงตรวจสอบข้อเท็จจริง ในการประเมินคัดกรองข่าวสารอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการรวมกลุ่มการดำเนินโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการในแต่ละครั้งใช้เวลาและจำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมกลุ่มที่เหมาะสมกับวัยและสิ่งแวดล้อม โดยจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละประมาณ 45 นาที เพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเข้าร่วมอันเกิดจากการใช้เวลามากเกินไป และให้เหมาะสมกับคาบเรียนที่จัดขึ้นในระบบการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมถึงสามารถนำความรู้และประโยชน์ที่ได้รับในแต่ละครั้งไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ในระหว่างวันที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมในแต่ละสัปดาห์เพื่อเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์และทักษะในการนำความรู้และประโยชน์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้อย่างแท้จริง

ในการจัดโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกวิธีคิดตามแนวโยนิโสมนสิการมาใช้ 6 วิธี ประกอบด้วย วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบอริยสัจ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ วิธีคิดแบบเห็นคุณค่าโทษและทางออก ซึ่งวิธีคิดทั้ง 6 วิธีนี้ เป็นวิธีคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) นั้น เป็นขั้นปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Stage) เป็นขั้นที่โครงสร้างทางสติปัญญาพัฒนาอย่างสมบูรณ์ ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 11-15 ปีหรือช่วงวัยรุ่น เด็กในวัยนี้จะมีความคิดเท่าผู้ใหญ่ อาจแตกต่างกันที่คุณภาพเนื่องจากประสบการณ์แตกต่างกัน

เด็กวัยรุ่นสามารถที่จะคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ เด็กวัยรุ่นจะมีความสนใจในปรัชญาชีวิตศาสนา สามารถที่จะใช้เหตุผลของตนเองเกี่ยวกับความยุติธรรม ความเสมอภาคและมนุษยธรรมได้ ฉะนั้นการสร้างโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการในครั้ง จึงสร้างด้วยรูปแบบที่ท้าทายความคิดให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ รู้จักคิดเป็นต้นว่า การแก้ปัญหาหรือคิดค้นหาคำตอบตามเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยี โดยใช้หลักวิธีคิดตามแนวโยนิโสมนสิการมาใช้แก้ปัญหาหรือตอบคำถามจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ในการเลือกวิธีคิดตามแนวโยนิโสมนสิการทั้ง 6 วิธีในการทำวิจัยครั้งนี้ จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการจัดโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของเด็กในวัยนี้

จากประเด็นต่างๆ ที่กล่าวมาในข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผลของโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการ ทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีของนักเรียนได้ สำหรับผู้ที่สนใจจะเลือกใช้วิธีการใดในการพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีควรพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ อย่างรอบด้าน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ เช่น ลักษณะของนักเรียน ความสามารถของผู้ดำเนินการ ระยะเวลาที่เหมาะสม เป็นต้น เพื่อให้การดำเนินโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ครูผู้สอนสามารถนำแนวความคิดเกี่ยวกับหลักโยนิโสมนสิการ ไปใช้ร่วมกับการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าข้อมูลในเนื้อหาวิชานั้นๆ ได้

2. จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น เพลง โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ภาพประกอบ คลิปวิดีโอ ช่วยให้นักเรียนกระตือรือร้นและเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นในการจัดโปรแกรมพัฒนาผู้เรียน ผู้จัดจึงควรใช้สื่อที่มีความหลากหลาย น่าสนใจ ตลอดจนมีความทันสมัยต่อยุคปัจจุบัน

3. จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ในระหว่างการจัดโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการนั้น เมื่อผู้วิจัยส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ ทุกคนได้กล้าแสดงออกทางความคิดเห็น ได้พยายามลองตอบ แบบลองผิด ลองถูก ผู้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ สามารถรู้วิธีในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีมากขึ้น ดังนั้นควรมีการให้อิสระในการตอบคำถามของผู้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ เกิดความคิดอย่างเป็นระบบ

4. ในการวิจัยครั้งนี้ โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีของผู้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยพบว่ามีปัจจัยที่ส่งเสริมให้ดำเนินการวิจัย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหลายปัจจัย ซึ่งจะขอเสนอแนะไว้ ดังนี้

4.1 ผู้ดำเนินกิจกรรมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ ต้องผ่านการศึกษา มีความรู้และมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อการศึกษาในหลักสูตร

โยนิโสมนสิการ จึงจะนำโปรแกรมการพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการในงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้ได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 การคัดเลือกกลุ่มทดลองควรใช้วิธีการให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมสมัครใจเข้าร่วม
โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการ จึงจะทำให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ ได้รับ
ประโยชน์สูงสุดจากการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ

4.3 ผู้ดำเนินกิจกรรมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ ควรศึกษาสถานการณ์ผลของสื่อ
เทคโนโลยีที่มีต่อผู้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ หรือสถานการณ์ของสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับ
วัยของผู้เข้าร่วมโปรแกรม และควรเป็นสถานการณ์ที่ทันสมัยเป็นที่น่าสนใจของผู้เข้าร่วม นำมา
ประยุกต์ใช้ในโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ ซึ่งจะทำให้โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการจูง
ใจให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ สนใจที่จะเชื่อมโยงไปสู่การฝึกความสามารถในการคิดรู้เท่าทัน
สื่อเทคโนโลยีด้วยวิธีคิดตามแนวโยนิโสมนสิการ จะทำให้สมาชิกกลุ่มได้รับประโยชน์อย่างมากในการ
เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนฯ ดังกล่าว

5. เนื่องจากวิจัยครั้งนี้ศึกษากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหอวัง
กรุงเทพมหานคร ฉะนั้นจึงควรทำการศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการที่มี
ต่อความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีกับนักเรียนกลุ่มอื่นๆ เช่น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย เป็นต้น

6. ควรทำการศึกษาต่อเนื่องในระยะยาว เพื่อทราบถึงพัฒนาการและระดับความคงทนของ
ความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีของบุคคลในแต่ละช่วงเวลา

7. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทัน
สื่อเทคโนโลยี เช่น อายุ เพศ แผนการเรียน ฐานะ อาชีพของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดู เป็นต้น
เพื่อวิเคราะห์ว่าปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความสามารถในการคิดรู้เท่าทันสื่อ
เทคโนโลยี ด้วยวิธีการสอนด้วยโปรแกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวโยนิโสมนสิการมากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

- ดนุลดา จามจรี และบุบผา เมฆศรีทองคำ. (2554). ทำการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ: วิธีทางในการสร้าง
พลังการรู้เท่าทัน. *วารสารนักบริหาร Executive Journal มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*. 31 (2).
63-69.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2555). **ตร. เผยเด็ก 13-20 ปีเสี่ยงถูกละเมิดทางเพศบนเน็ตมากที่สุด**. สืบค้นจาก
<http://www.thairath.co.th/content/tech/296524>, 6 ตุลาคม 2555.
- ทวีพร คุ่มเมธา และเครือข่ายพลเมืองเน็ต. (2556). **รายงานพลเมืองเน็ต 2555**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ
ไฮน์ริคเปิลส์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2544). **พุทธธรรม (ฉบับเดิม)**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). **วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์สยาม.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-2559**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เดอะบุคส์.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2556). **สำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ.2555**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กลุ่มสถิติเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.